

BİLGİSAYAR DESTEKLİ SANAT ELEŞTİRİSİ DERSİNİN AKADEMİK BAŞARIYA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Çağatay AKENGİN¹
Merve ERTUŞ²

¹ Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, c.akengin(at)gmail.com

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, ertusmertus(at)gmail.com ORCID: 0000-0002-8732-6622

Akengin, Çağatay ve Merve Ertuş. “Bilgisayar Destekli Sanat Eleştirisi Dersinin Akademik Başarıya Etkisi”.
idil, 61 (2019 Eylül): s. 1223–1231. doi: 10.7816/idil-08-61-14

Öz

Bu araştırmanın amacı, Bilgisayar Destekli Sanat Eleştirisi Dersinin, lisans düzeyinde sanat eğitimi gören öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini incelemektir. Yapılan bu çalışmayla, bilgisayar destekli öğretim için eğitim materyali olarak eser analizi içeren animasyonlar hazırlanmış ve iki ayrı öğrenci grubuyla öğretim faaliyetinde bulunulmuştur. Araştırma, 2016–2017 eğitim-öğretim yılı, bahar dönemi, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalı 3. Sınıf “Sanat Eleştirisi” dersini alan toplam 70 öğrenci üzerinde deney ve kontrol grubu oluşturularak gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin derse ilişkin başarılarının ölçülmesinde, araştırmacı tarafından geliştirilen 20 soruluk çoktan seçmeli “başarı testi” uygulanmıştır. Gruplardan birisine öğretim elemanının kullandığı yöntem, diğerine ise bilgisayar destekli öğretim uygulanmış, öğrencilerin başarıları, uygulama sonucunda kullanılan yöntemler açısından incelenmiştir. Araştırmada başarı puanlarının belirlenmesinde t-testi kullanılmış ve araştırma; öntest-sontest kontrol gruplu desen üzerinden yürütülmüştür. Araştırma kapsamında yapılan Bilgisayar Destekli Öğretim uygulamalarına katılan öğrencilerin akademik başarılarının, Öğretim elemanının kullandığı yöntem katılan öğrencilerin akademik başarılarına göre anlamlı bir artış sağladığı görülmüş ve deney grubunda yapılan işlemlerin kontrol grubunda yapılan uygulamalara göre daha etkili olduğu ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: eğitim, sanat eğitimi, bilgisayar destekli öğretim, sanat eleştirisi

Makale Bilgisi

Geliş: 27 Haziran 2019

Düzeltilme: 13 Temmuz 2019

Kabul: 21 Ağustos 2019

Giriş

Eğitimde bilgisayar kullanımı; teknolojinin her geçen gün yenilediği, gücünün ve etkisinin arttığı, ulaşılabilirliğinin üst seviyeye çıktığı çağımızda, daha çok tercih ediler konuma erişmiştir. Bilginin ve öğrenci sayısının hızla artması bir takım sorunları da beraberinde getirerek, eğitim sürecinin ve niteliğinin gelişmesinde önemli rol oynayan yeni teknolojilerin eğitim kuramlarına girmesi zorunlu hale gelmiştir. Söz konusu yeni teknolojik sistemlerden birisi de en etkili ve bireysel öğretim aracı olarak nitelendirilen bilgisayarlardır (Numanoğlu, 1992). Nitelikli bir sanat eğitimi, belli değerleri öne çıkaran, çağa ayak uyduran ve değişen şartlara göre zaman içinde kendini yenileyebilen bir öğretim programı ile mümkündür (Buyurgan, 2012). Sanat eğitimi, alanı yapısı itibarıyla yüksek yoğunlukta görsel materyal kullanmaya elverişli derslere sahiptir (Tepecik ve Zor, 2014, s.54). Sanat eğitimin amacı, yapılmış olanları yineleyen değil, yeni şeyler yapabilme yeterlilikleri olan insanları yetiştirmektir. Sanat eğitimi geçmişle gelecek arasında, eskiyle yeni arasında, analitik değerlendirme yapabilme, yargılayabilme bilgisine sahip olmayı sağlar (Tepecik, 2008, s.236). Günümüzde birçok alanla ilişkilendirilmiş olan 'eleştiri'nin sosyal yaşamda yer alan her bireyle bilinçli ya da bilinçsiz olarak temas ettiği düşünülmektedir. Sanat eleştirisi dersine yönelik yapılacak bilgisayar destekli animasyon etkinlikleri, dersin hedefine ulaşmada yararlı olacaktır. Sanat eleştirisi derslerinde belirtilmiş olan amaç ve davranışların öğrencilere akademik başarı kazandırılmasında bilgisayarlarda üretilen görsellerin önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Sanat eleştirisi; sanatı, sanatçıyı ve sanatsal etkinlikleri tartışmada görsel kavramları kullanmaktadır. Öğrencilerin bir eseri anlamaları, sadece gördüklerini algılamaları ile mümkün değildir. Eserin daha derinliğine incelenmesi ile eserde gizli mesaj ve incelikler algılanabilir. Bunun içindir ki sanat eleştirisi yöntemi ile görsel sanatlar dersi etkinleştirildiğinde öğrencinin bir eseri tam anlamı ile çözümlemesi kolaylaşacaktır (Döl, 2009).

Sanat Eleştirisi

Sanat eleştirisi, bir sanat eserini tüm detaylarıyla ve yaşadığımız milletin değerleri açısından inceleme, yorumlama ve yargılama sürecidir. Sanat eleştirisinin temel amacı, sanat eserleri içerisinde insanları etkileyen nedenlerin olumlu ve olumsuz yönlerini ortaya çıkarmak ve daha etkili ve kaliteli eserlerin yaratılmasına imkân sunmaktır. Dağdaş, sanat eleştirisi için, "yapıtta bizleri tatmin eden faktörleri belirleyerek bunlardan haz almayı sağlamaktır. Sanat eleştirisinin amacı, sanat eserinin değer ya da düzeyini ortaya koymaktır. Sanat eserinin nasıl iyi ve güzel bir yapıt olduğuna karar verirken önemli bir etmendir." tespitinde bulunuyor (Dağdaş, 2010, s.379).

Sanat eğitimcisi Feldman'a göre iki çeşit sanat eleştirisi vardır: "Bunlardan ilki öznel eleştiridir. Öznel eleştiri (yaratılıştan olan, içsel) salt; tek bir sanat yapıtında gözlemlenen ve duyuşsal bilgiden doğan, anlamları oluşturan özelliklere ilişkin içsel veriler üzerinde yoğunlaşır. Bir diğeri ise durum içinde (dışsal) eleştiridir. Bu eleştiri sanat yapıtının yapıldığı sosyo-tarihsel süreçlerle ilişkisini kurarak yapılan araştırma yöntemidir" (Feldman'dan aktaran Kırıçoğlu, 1997, s.18).

Eleştiri çeşitleri *basın eleştirisi*, *pedagojik eleştiri*, *akademik eleştiri* ve *popüler eleştiri* olarak dörde ayrılır.

Basın eleştirisinde eleştirmenler çoğunlukla sanat olayları ve sanat eserleri hakkında gözlemlerini ve yorumlarını kaleme alırlar. *Pedagojik eleştiri*, sanat öğretilen üniversite, kolej ve okullarda görülür. Bu tür eleştiri sanat öğretmenleri tarafından yürütülür. Eğitim açısından çok etkili olan pedagojik eleştiride yazma yerine konuşma tercih edilir. Bu eleştiri türü, sanat eserinden çok sanatçının eser üretme yöntem ve teknikleri ile ilgili görüş ve düşünceleri içerir. *Akademik eleştiri* ise çok ciddi ve iyi eğitim almış çevrelerde görülür. Bu eleştiri yönteminin sanat eseri alımını ve üretimini dolaylı yoldan etkilediği söylenebilir. Dağdaş'a göre "*Popüler eleştiri*, sanat alanı dışındaki kişiler tarafından yapılan eleştiri türüdür." (Dağdaş, 2010, s.380)".

Bütün insanlar sanatı ve sanat eserini eleştirmektedir. Yalnız sanat eleştirisini tam olarak meydana getirebilmek için birikim ve donanımına sahip olması gerekmektedir. Sanat eseri eleştirisi yaparken, eleştirmenin bilgi birikimi olması için sanat tarihini araştırma ve sanat eseri hakkındaki gerekli incelemeleri yapmış olması icap eder. Bunun yanında estetik ve felsefe ile ilgili bilgiler edinilmelidir. Etik değerlerin oluşması ve özümsemiş olması bilimsel bir gerekliliktir. Diğer yandan atölye, galeri, müzelerin incelenmesi; yurt dışında yapılmış olan bu alandaki araştırmaların görülmesi, daha ayrıntılı bir bilgi birikimi oluşturmamızı sağlar. Ayrıca "Sanat hakkında bilgi, sanatın işlevini, üsluplarını, sanatçının çalıştığı kültürel ve sosyal çevreyi, çeşitli araçlarla artistik yaratmaya tesir eden teknik faktörleri anlamayı, tanımayı gerektirir" (Alakuş, 2009, s.61).

Eleştiri bir bağlamda eğitime benzemektedir. Eleştiri, sanat hakkında elde edilen fikirlerin iletişimi ve paylaşımıdır. Ya da sanatın oluşturulduğu ortamın tanımlanmasıdır. Buradan yola çıkarak hedef olarak üniversite

öğrencilerine eleştiri hakkında bazı bilgilerden bahsetmek gerekmektedir. Sanat eseri eleştirisi yapılırken; insanların farkına varmadıkları açıklayarak anlamalarını sağlamak, eserin arka planında anlatmaya çalıştığı şeylerin anlamlarını yorumlarken bunun içerisinde yaşadığımız toplum için öneminin ve değerinin yargılanması bir sanat eserinin daha iyi anlaşılmasına dikkat etmektir.

Farklı bir yaklaşıma göre eleştiri, sadece sanatın veya bir sanat yapının araştırılması değildir. Eleştiri bir sanat yapıtıyla bire bir ilişkide bulunan alıcının bilgilendirilmesi ve yönlendirilmesidir. Eleştiri yaklaşımlarının genel tanımlamaların yanı sıra sınıflandırılmasına göre de farklılıklar gösterdiği bilinmektedir.

Moran (1972) dış dünyaya ve topluma dönük eleştiri'yi tarihsel ve sosyolojik eleştiri olarak incelemiştir. Sanatçıya dönük eleştiri: Bu eleştiride a. Eserleri aydınlatmak için sanatçının hayatını, kişiliğini incelemek, b. Sanatçın psikolojisini, kişiliğini aydınlatmak için eserini belge olarak ele almak yer alır. İzleyiciye dönük eleştiri: Yeni eleştiri olarak tanımlar. Bu eleştiri biçim-içerik sorunu, içeriğin değeri, işlev olarak sınıflandırılabilir. Eserle dönük eleştiri: Bu eleştiri yapısal eleştiri ve arketipçi (antropoloji, psikoloji, tarih, karşılaştırmalı din ile ilgilenir olarak ele alınabilir" (Moran'dan aktaran Mercin ve Alakuş, 2005, s.37).

Erinç ise (2004) resim sanatında eleştiri türlerini, resmi araç olarak kullanan eleştiriler, resmi amaç olarak kullanan eleştiriler, resmi öğelerine ayıran eleştiriler (biçim, içerik, öz), resmi bir bütün olarak düşünen (teknik, psikolojik, sosyolojik, estetik, felsefi), resmi kendi ontik (resim adını alan varolanı anlamak ve insanın varlık bütünlüğündeki yerini almak) yapısı içinde ele alan eleştiriler ve resmi kendi grubu içinde ele alan eleştiriler olarak sınıflandırmıştır (Erinç'den aktaran Mercin ve Alakuş, 2005, s.38).

Sanat eleştirisinde, eleştirilerin teorilerinin yanında, sanatı anlamaya ve anlamlandırmaya yönelik olarak yapılan tanımlamalar da vardır. Ott (1985) eleştiriyi: "Mekanik eleştiri, organik eleştiri, biçimci eleştiri ve bağlamsal eleştiri" diye gruplandırır. *Mekanik eleştiri* (düşünmeden yapılan eleştiri) hislerin ve duyguların konması, *organik eleştiri* (sistemli eleştiri) sanat eserlerinin uyumu, *biçimci eleştiri* evrensel doğrulara veya fikirlere inanç, *bağlamsal eleştiri* (eserde ön ve arka planın birlikte ele alındığı eleştiri) sanat eserlerinin genel içeriğini ve eserle ilgili görüşlerin oluşum sürecindeki standartlar gibi sebepleri açıklar.

Bu eleştiri sınıflandırmalarının dışında en yaygın ve kullanışlı olarak kullanılan sınıflandırma Feldman (1987) tarafından yapılmıştır. Felman sınıflandırmasını *akademik eleştiri*, *basın eleştirisi*, *popüler eleştiri*, *pedagojik eleştiri* olarak yapmıştır (Pepper'dan aktaran Mercin ve Alakuş, 2005, s.38).

Sanat eleştirisinde yer edinmiş olan araştırmacı Edmund Feldman'a göre (1987) bir öğrencinin sanat yapıtı hakkındaki düşünceleri öğretmenin yönelttiği sistematik sorular sayesinde meydana gelebileceğini savunmaktadır. Bu sorulara bakıldığında daha çok öğrencinin sanat yapıtı hakkındaki düşüncelerini ve bu düşüncelerini anlamlandırarak ifade etmesini sağlayan bir eğitimi oluşturmaktadır. Sanat eleştirisi incelendiğinde ayrıntılı olarak değerlendirme yapabilme ve sanat eserlerinin birbiriyle karşılaştırması maksadıyla kullanıldığı ve Brent Wilson'un yapmış olduğu bu alandaki son yirmi yılda ilgili araştırmalarla ilgili elde ettiği saptamalar önem görmektedir. Bu durumda; eleştiri kavramları, atölye sanatı ile eleştiri yazma arasındaki ilişki, sanat eleştirisi kabiliyetine yönelik araştırmalar, resimler nitel olarak analizlerinin yapılması, okullarda sanat eleştirisi programı hazırlamalarına bakıldığında sanat eğitimi adına daha yenilikçi bir bakış sunan birçok görüşten bahsedilebilir.

Eleştirinin kolaylıkla yapılabilmesi için öğrenciye öğrencinin sanat eseri hakkındaki düşünce ve eleştirilerini dile getirebilmesi için ilham verici olan Feldman modelini ele almakta fayda vardır. Bu model dört aşama içermektedir. Kuşkusuz bu aşamalara gelindiğinde öğrencinin gelişim seviyesine hassas yaklaşılmalıdır. Yaşça küçük seviyedeki öğrencilere sorular yöneltilirken oyunlaştırılarak yönelttiğimiz zaman daha kolayca cevap verebilirler. Ancak bunu yaparken oyun anlamına gelmemelidir. Öğretmenin yapacağı bu aktiviteyi önceden planlaması gerekmektedir. Aktivite sayesinde öğrencinin keşfetmesi sağlanmalı ve hoşlanma hisleri öğrenciye kazandırılabilir. Bu konuşmalar, Feldman modelinin sadece yararlı yöntem olmayıp aynı zamanda öğrencinin cesaret duygularına ve öğrencilerin yapmış olduğu tartışmalara katılmak istediklerini göstermektedir. Buradan hareketle dikkat edilecek olan önemli nokta; öğretmenin öğrencinin sanat eseri hakkındaki düşünceleri ortaya koymasını, duygularını belirtmesini ve bunları analiz ederek yorumlamasını kolaylaştıracak bir rol yüklenmiş olmasıdır.

Bir sanat eserine bakıldığında bazen sanatçının bile hayal edemediği farklı fikirler ortaya çıkmış olabilir. Bu fikirlerin kesinlikle yanlış olmadığı göstermez, yalnızca sanat eserini daha zengin ve güçlü bir hale getirir ki, herkes için sanat eserinde kendine ait özel anlamlar olduğunu kanıtlar.

Sanat eleştirisi metodunu öğrenmek kişilere sanat eserini eleştirme ve yorumlama yapmaya yönelik düşüncelerin düzenlenmesini öğretir. Bu sayede kişilerin düşüncelerini özgürce anlatabilmelerini sağlar. Bireyler mantıklarını kullanarak estetik yargıda bulunurlar. Sanat eleştirisi gerçek manada öğrenildiği zaman, sanat eseri daha ayrıntılı bir biçimde incelenebilir. Daha ayrıntılı incelediğinde sanat eseri ile daha anlamlı ilişkiler

kurulabilir. Bununla birlikte estetik olarak birçok deneyim kazanılmış olur, sanat eserini daha iyi anlayabilme, çözümlene gibi ilişki başlar. Böylelikle sanat eserinin daha çok akılda kalmasını ve anlaşılanması sağlanır. Bunlar sayesinde sanat eserlerinin daha fazla değer görmesini ve sanatçının daha çok saygı görmesini aynı zamanda ileride sanat ile bir alışveriş içinde olunmayı sağlar.

Eleştiri tartışmasını ortaya koymadan önce tartışması yapılacak olan eser önceden belirlenmiş olmalıdır. Eserin iyi bir nitelikte ve kendine özgün bir sanat eseri olmasına özen gösterilmelidir. Eğer olanaklar var ise yapılacak eleştiri için müzelerin kullanılması gerekmektedir. Müzelere erişim imkanı yoksa, sanat eserinin röprodüksiyonu sınıfa getirilerek eleştirilebilir. Eleştirilen röprodüksiyon tabloların, öğrencilerle temasını artırarak yani sınıf ortamında incelemeye devam edilmesini sağlamak öğrencilerde farklı bakış açıları kazanmasını sağlayabilir.

Eleştiri yapılırken sanat eseri hakkındaki tartışma için görsel terim ve kavramlar kullanılır. Öğrenciler sanat ile ilgili düşüncelerini konuşmalarına ve yazmalarına nasıl yansıtabileceklerinin yollarını öğrenmiş olurlar. Görsel sanat izlenimleri gerçekten ilginçtirler. Öğrencilerin ilgisini çekebilen, onların düşüncelerini dile getirebilmelerini ve bunları yazmaya yönlendiren birçok konular sunar.

Problem Cümlesi

Bilgisayar destekli sanat eleştirisi dersinin, öğrencilerin akademik başarılarına etkisi var mıdır?

Alt Problemler

Bu araştırmada bu probleme bağlı olarak şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Bilgisayar destekli sanat eleştirisi dersinin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin ön test - son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. Bilgisayar destekli sanat eleştirisi dersinin uygulanmadığı kontrol grubu öğrencilerinin öntest-sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3. Bilgisayar destekli sanat eleştirisi dersi uygulanan deney grubu öğrencilerinin son test puanları ile bilgisayar destekli sanat eleştirisi dersinin uygulanmadığı kontrol grubu öğrencilerinin son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı; lisans düzeyindeki sanat eleştirisi dersinin "eser analizi" konusunun bilgisayar destekli animasyon etkinlikleriyle işlenmesi durumunda öğrencilerin akademik başarılarına etkisinin nasıl olacağını tespit edilmesidir.

Araştırmanın Önemi

Eğitim alanında her geçen gün yeni yaklaşım ve yöntemler geliştirilmektedir.

"Eğitimde öğretmen merkezli (geleneksel) öğretim yönteminin yeterince etkili olmadığı görülmektedir. Öğretmenin bilgi aktarıcı olma özelliğinden kurtarılması çağdaş eğitimin hedeflerine ulaşması açısından önemlidir." Günümüz eğitiminde, eğitimcinin tanımı, bir konuda bilgi sahibi olan değil, bu bilgilere nerden ve nasıl ulaşacağını bilen ve bu konuda öğrencilere rehberlik edebilen bir yapıya sahip olan kişi şeklindedir" (Söylemez'den aktaran Tepecik ve Zor, 2014, s.54).

Bilgisayar kullanımı, eğitim ve öğretimin vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Bilgisayarın kolay kullanımı ve dünyanın her yerine bilgi alışverişini yapabilme özelliğiyle bilgisayar destekli eğitim, öğretime büyük katkılar sağlamaktadır. Sanat eğitiminde de bilgisayar kullanmak her geçen gün daha çok yaygınlaşmaktadır (Döl, 2009).

Bu araştırma, sanat eleştirisi dersinde bilgisayar desteğinden yararlanılması sonucunda öğrencilerin derse yönelik akademik becerilerinin, elde edilecek sonuçları ve buna bağlı olarak geliştirilecek önerileri ortaya koymasından önemlidir.

Yöntem

Katılımcılar

Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 öğretim yılında Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim- İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 3. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada, 35'er kişilik iki grup toplam 70 öğrenci yer almıştır. Katılımcılar deneysel işlemde önce ve sonra bağımlı

değişkenlerle ilgili olarak ölçüme tabi tutulmuşlardır. Hangi grubun deney ya da kontrol grubu olacağını yansız atama yoluyla karar verilmiştir.

Varsayımlar

Bu araştırmanın dayandırıldığı sayıtlılar şunlardır:

Seçilen örneklerin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.

Hazırlanan ölçek, uygulama alanında, araştırmaya katılan öğrenciler tarafından kendi görüşlerine uygun olarak doldurulacağı varsayılmaktadır.

Ölçeğe öğrencilerin yansız ve doğru cevap vereceği varsayılmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak öğrencilerin, sanat eleştirisi konusundaki hedef davranışlara ulaşım ulaşmadığını ölçmek amacıyla başarı testi kullanılmıştır.

Başarı Testi

Bu araştırmada kullanılan başarı testi, lisans 3. sınıf görsel sanatlar dersi öğretim programının "sanat eleştirisi" etkinliğine ilişkin olarak öğrencilerin erişlerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Aracın geçerliliğinin belirlenmesinde, Ölçme değerlendirme uzmanı ve konu alanı uzmanının katkısı doğrultusunda elde edilen bilgilere dayalı olarak hazırlanan başarı testi, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim- İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 110 4.sınıf öğrencisi üzerinde geçerlik ve güvenilirlik açısından uygulanmıştır. Başlangıçta 45 madde olarak hazırlanan ölçme aracı; uzman görüşleri ve toplam madde korelasyonları dikkate alınarak 20 maddeye indirilmiştir. Chronbach's Alpha katsayısı .68 olarak bulunmuş bu da kabul edilebilir düzeydedir.

Araştırmada öğrencilerin sanat eleştirisi dersi eser analizi konusuna ilişkin bilgilerini ölçmek amacıyla kullanılan başarı testi çoktan seçmeli 20 sorudan oluşmaktadır.

Ölçme aracında, sanat eleştirisi konusu için belirlenen hedef ve davranışlar temel alınmıştır.

İşlem

Araştırma kapsamında hazırlanan başarı testi deneysel işlemin başlamasından bir hafta önce deney ve kontrol gruplarına öntest olarak uygulamıştır.

Deneysel işlemin başladığı hafta deney grubu öğrencileri bilgisayar destekli öğretim etkinliğine katılmış ve bu işlemler üç hafta süresince devam etmiştir. Kontrol grubundaki öğrenciler ders öğretmenleriyle birlikte kendi sınıflarında öğretim üyesinin kullandığı öğrenme etkinliğine katılarak sanat eleştirisi dersini işlemişlerdir. Bu etkinliklerden sonra elde edilen verilerin yorumlanması aşamasına geçilmiştir. Bilgisayar destekli öğretimden yararlanmada öğretim üyesi kritik bir işleve sahiptir; BDÖ'in öğretme-öğrenme süreçlerinde etkili bir biçimde kullanabilmesi, öğretmenlerin yeterlik düzeyleriyle doğru orantılıdır. Özellikle sistemi işletecek öğretmen ve öğrencilerin giriş davranışları, beceri ve tutumları, sistemin başarısını doğrudan etkileyebilecek faktörlerdir (Kaşlı ve Saracaloğlu, 2002).

Verilerin Analizi

Araştırma ile ilgili elde edilen verilerin analizi SPSS 22.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Verilerin analizinde, öntest, sontest testleri başarı puanlarının gruplar arası farkların belirlenmesinde t-testi kullanılmıştır. Yapılan analizlerde ,05 anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın bu bölümünde, yarı deneysel işlem sürecinde Bilgisayar Destekli Öğretim yaklaşımı ve öğretim üyesinin kullandığı öğrenme etkinliğine yönelik verilen Eser Analizi konusunun başarıya olan etkisine ilişkin bulgular ele alınmış, araştırmada yer alan alt amaçlara dayalı olarak elde edilen bulgulara ve bu bulgulara dayalı yorumlara yer verilmiştir.

Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada ele alınan birinci alt amaç; "Bilgisayar destekli sanat eleştirisi dersinin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin ön test - son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?"

Bu alt amacın cevabını bulmak için öğrencilerin erişim puanlarında (ön test-son test) anlamlı bir artış sağlayıp, sağlamadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bilgisayar Destekli öğretim yönteminin uygulandığı öğrencilerinin erişim puanları öncelikle genel erişim düzeyleri açısından incelenmiştir.

Bu amaçla Bilgisayar Destekli Öğretim yöntemi kullanılarak, 3 haftalık bir süreyle Eser Analizi konularının öğrencilere öğretimi yapılmıştır. Uygulama öncesinde ön test, sonrasında ise son test verilmiş ve öğrencilerin başarı puanları hesaplanmıştır. Tablo 1'de Bilgisayar Destekli öğretim yönteminin uygulandığı öğrencilerin ön test-son test puanlarının karşılaştırılmasına yönelik bağımlı gruplar t-testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 1
Deney Grubu Ön Test - Son Test Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Grup	N	Ort.	SS	t	df	p
Deney Grubu (ön test)	30	11.97	2.26	28.92	29	.000
Deney Grubu (son test)	30	14.33	2.79			

p<.001

Bilgisayar destekli sanat eleştirisi dersinin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin ön test ve son test puanlarının karşılaştırılması için yapılan bağımlı gruplar için t testi sonucunda, dersi almadan önce alınan puanlar ile ders tamamlandıktan sonra alınan puanlar arasında farklılık olduğu ve bu farklılığın p<.001 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur (t =28.92, p<.001). Beklenildiği gibi dersi aldıktan sonraki test puanları (Ort. =14.33), dersi almadan önceki puanlardan (Ort. =11.97) daha yüksektir.

Bilgisayar Destekli Öğretim uygulamasında öğrenciler, animasyon izleme etkinliklerinde bulunmuşlardır. Deney Grubu öğrencilerinin başarısına ilişkin gözlenen bu değişimin, yapılan bilgisayar destekli öğretim uygulamasından kaynaklandığı ve öğretim sürecinde kullanılan yöntemin, öğrencilerde istenilen başarı değişikliklerini meydana getirdiği söylenebilir.

İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada ele alınan ikinci alt amaç; Bilgisayar destekli sanat eleştirisi dersinin uygulanmadığı kontrol grubu öğrencilerinin öntest-sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?.

Bu alt amacın cevabını bulmak için kontrol grubu öğrencilerinin başarı puanlarında ön test-son test anlamlı bir artış gerçekleştirip, gerçekleştirmediği belirlenmeye çalışılmıştır. Geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinden elde etmiş oldukları puanlar, öncelikle başarı düzeyleri açısından incelenmiştir. Öğrencilere uygulama öncesinde ön test, sonrasında ise son test verilerek başarı puanları hesaplanmıştır.

Tablo 2'de Öğretim elemanının uyguladığı yöntemin kontrol grubu öğrencilerinin başarı (ön test-son test) puanlarının karşılaştırılmasına yönelik bağımlı gruplar t-testi sonuçları verilmektedir.

Tablo 2
Kontrol Grubu Ön Test - Son Test Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Grup	N	Ort.	SS	t	df	p
Kontrol Grubu(ön test)	33	7,84	2.03	22,179	32	.000
Kontrol Grubu (son test)	33	12,45	2.88			

p<.001

Bilgisayar destekli sanat eleştirisi dersinin uygulanmadığı kontrol grubu öğrencilerinin ön test ve son test puanlarının karşılaştırılması için yapılan bağımlı gruplar için t testi sonucunda, dersi almadan önce alınan puanlar ile ders tamamlandıktan sonra alınan puanlar arasında farklılık olduğu ve bu farklılığın p<.001 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur (t =22,17 p<.001). Beklenildiği gibi dersi aldıktan sonraki test puanları (Ort. =12,45), dersi almadan önceki puanlardan (Ort. =7,84) daha yüksektir.

Öğrenci başarısına ilişkin gözlenen bu değişimin, kontrol grubunda yapılan öğretim elemanının kullandığı yöntemden kaynaklandığı söylenebilir. Öğretimin yapılmış olması nedeniyle öğrencilerde belirli bir ölçüde öğrenmeye yol açtığı düşünülmektedir.

Üçüncü Alt Amaca İlişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorum

Araştırmada ele alınan üçüncü alt amaç; Bilgisayar destekli sanat eleştirisi dersi uygulanan deney grubu öğrencilerinin son test puanları ile bilgisayar destekli sanat eleştirisi dersinin uygulanmadığı kontrol grubu öğrencilerinin son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?. Bu alt amacın cevabını bulmak için deney ve kontrol grubu öğrencilerinin başarı puanları arasında fark olup olmadığı karşılaştırılmıştır.

Tablo 3’de Bilgisayar Destekli Öğretim ve Geleneksel Öğretim gören öğrencilerin, son test akademik başarı puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız gruplar için t-testi sonuçları verilmektedir.

Tablo 3
Deney Grubu ve Kontrol Grubu Son Test Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Grup	N	Ort.	SS	t	df	p
Deney Grubu (son test)	33	14,33	2.88	2,62	61	.000
Kontrol grubu(son test)	33	12,45	2.79			

p<.001

Bağımlı gruplar için t testi bilgisayar destekli sanat eleştirisi dersinin akademik başarıya etkisini ortaya koymak için kullanılmıştır. Analiz sonucunda, ders tamamlandıktan sonra bilgisayar destekli sanat eleştirisi dersi uygulanan deney grubu öğrencilerinin son test puanları (Ort. = 14.33) ile bilgisayar destekli sanat eleştirisi dersinin uygulanmadığı kontrol grubu öğrencilerinin son test puanları (Ort. =12.45) arasında farklılık olduğu ve bu farklılığın p<.001 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur.

Bu sonuç, Sanat Eleştirisi dersi kapsamında yapılan Bilgisayar Destekli Öğretim uygulamalarının, öğrencilerin akademik başarılarında anlamlı bir artış sağladığını göstermekte ve deney grubunda yapılan işlemlerin kontrol grubunda yapılan işlemlerden daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Sonuç

Bu çalışma; “Sanat Eleştirisi” dersinde yapılan test sonucunda; animasyon izletilen grubun (deney grubu) akademik başarısının, animasyon uygulanmayan gruba (kontrol grubu) göre istatistiksel olarak daha başarılı olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, sanat eleştirisi alanında deney grubundaki öğrencilerin başarılarında bu yöntemin etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Bu başarıyı sağlayan etken, eser analizi konusunun bilgisayar ortamında animasyonlaştırılarak incelemeye alınmış olmasıdır. Animasyon ve canlandırmalarla daha dikkat çekici ve ilginç öğrenme ortamları oluşturularak, öğrencilerin öğrenme eğilimi ve meraklarının; dolayısıyla motivasyonlarının artmasını sağlandığı düşünülmektedir.

Bilgisayar Destekli Öğretim uygulamaları alan öğrencilerin derslere daha aktif olarak katıldıkları gözlenmiştir. Bunun sonucunda da istenilen hedef ve davranışların kazanılması kolaylaşmaktadır. Bu uygulamada After Effect programıyla yapılan animasyonu izlemekte, öğretmeni ve arkadaşlarını işitmektedir ve tartışmalara katılmaktalar. Bu uygulama dersi; etkileşimli, anlaşılır ve verimli kılmaktadır. Sonuçta bu uygulama ile öğrencilerin bilgileri anlamaları oldukça yüksek düzeyde gerçekleşmektedir. Sanat Eleştirisinin öğretilmesi aşamasında bilgisayardan faydalanmanın başarılı olduğu gözlenmiştir. Çünkü öğrenciler eserleri bilgisayar ortamında yapılan canlandırmalarla görebilmekte ve incelemektedirler. Sonuç olarak, Bilgisayar Destekli Öğretimin asıl başarısı, sunduğu donanımlı görsellik sayesinde öğrencilere detaylı eser inceleme fırsatı sunmasıdır. Bir bakıma öğrenciler bilgiyi izleyerek öğrenmişlerdir. Bilgisayar, öğrenme sürecinde bir araç olmuş öğrencilere öğrenme ve inceleme kolaylığı sunmuştur. Öğrencilerin dikkatini çekmede derse aktif katılmada motivasyonlarını etkilemiştir.

Araştırmanın sınırlılıklarına değinilecek olursa, katılımcı grubu Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim- İş Eğitimi Anabilim Dalı’nda öğrenim gören 3. sınıf öğrencileri arasından 2017-2018 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 2 grup için toplam 70 öğrenci ile sınırlandırılmıştır. Çalışma Sanat Eleştirisi dersinin Eser Analizi etkinliğiyle ve araştırmacının hazırlamış olduğu 2 adet animasyon videosuyla sınırlandırılmıştır. Dolayısıyla, daha sonraki çalışmalarda araştırma örnekleminin genişletilerek sonuçların tekrar incelenmesi ile araştırma sonuçlarının genellebilirliğinin artacağı düşünülmektedir. Bilgisayar desteği

kullanılarak yapılacak animasyon uygulamaları, görsel sanatlar eğitimi alan lisans öğrencilerinin almış olduğu diğer derslerde de yapılarak sonuçların karşılaştırılması da daha kapsamlı sonuçlara ulaşılmasını sağlayabilir. Son olarak animasyonların çeşitlendirilmesi ve uygulama süreleri artırılarak sonuçların karşılaştırıldığı araştırmaların tasarlanması önerilebilir.

Kaynaklar

- Alakuş A.O., ve Mercin L. (2009). Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi. Ankara: Pegem Akademi.
- Buyurgan, S. (2012). Sanat Eğitimi ve Öğretimi. Ankara: Pegem Akademi.
- Daşdağ, F. E. (2010). Sanat eseri eleştirisine bir örnek: Üçüncü mevki vagon. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(33), 378-386.
- Döl, A. (2009). İlköğretim ikinci kademe 8. sınıf görsel sanatlar dersinde "eser analizi" etkinliğinin, sanat eleştirisine yönelik bilgisayar destekli öğretimi ve örnek cd tasarımı. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Feldman, E.B. (1987). *Varieties of visual experience*. New York: Prentice-Hall.
- Kaşlı, A. F. ve Saraçoğlu, A. S. (2002). Öğretmen adaylarının bilgisayara yönelik tutumları ile başarıları arasındaki ilişki. *Ege Eğitim Dergisi*.
- Kırıçoğlu, T.O. (1997). *Sanatta eğitim(Görmek-anlamak-yaratmak)*. Ankara: Demircioğlu.
- Mercin, L., ve Alakuş, A. O. (2005). Sanat eleştirisi ve pedagojik eleştiri yönteminin incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5, 36-46.
- Moran, B. (1972). *Edebiyat kuramları ve eleştirisi*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Numanoğlu, M. (1992). Milli Eğitim Bakanlığı bilgisayar destekli eğitim projesi bilgisayar destekli öğretim ders yazılımlarında bulunması gereken eğitsel özellikler. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ott, R. W. (1985). *The History of Art Education*, Publisher: National Art Education Association.
- Tepecik, A. (2008). Sanat Eğitimi ve Sanal Müze. Geçmişten Geleceğe Türkiye’de Müzecilik Sempozyumu. 21-22 Mayıs 2007. Ankara: Vehbi Koç ve Ankara Araştırmaları Merkezi (VEKAM) Yayınları.
- Tepecik, A. ve Zor, A. (2014). Yapılandırmacı yaklaşıma göre web tabanlı bilgisayar destekli sanat eğitiminin akademik başarıya etkisi. *İdil Dergisi*, 53(3), 51- 70.

INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF COMPUTER AIDED ART CRITICISM ON ACADEMIC SUCCESS

Çağatay AKENGİN
Merve ERTUŞ

Abstract

The aim of this research is to investigate the impacts of Computer-assisted Art Criticism Course on the academic achievement of undergraduate art students. With this study, animations containing work analysis as educational material for computer-assisted instruction were prepared and teaching activities were carried out with two different student groups. In this research, experimental and control groups were formed on a total of 70 students who took third grade "Art Criticism" course in Gazi University Gazi Faculty of Fine Arts Department of Art Education. In order to measure students' achievement, a 20-question multiple choice "achievement test" was applied by the researcher. The method used by the instructor was applied one of the student groups, while the computer-assisted instruction was applied the other. Then students' achievements were examined in terms of the methods used as a result of the application. In the research, t-test was used to determine the achievement scores and the research was carried out on the design with a pretest-posttest control group. It was found that the academic achievement of the students who participated in the Computer-Asisted Instruction applications within the scope of the research increased significantly compared to the academic achievement of the students who participated in the method used by the instructor, and it was found that the operations performed in the experimental group were more effective than the operations performed in the control group.

Keywords: Education, art education, computer based education, art criticism